

časopis

ZEMĚDĚLSKÁ PÔDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

ÚNOR 2017
79. ROČNÍK

STAVY HMOTY

BRAMBORÁŘSKÉ DNY

ŠKOLA NA FARMĚ

NZM ČEKÁ ZÁSADNÍ PROMĚNA

BIOSUMMIT 2016

ANTONÍN ŠVEHLA – DENÍK VENKOV

Informácie o vzdelávaní, poradenstvi a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

Obsah

Contents

	Mnoho úspěchů při jednotných přijímacích Ředitel Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání Ing. Jiří Zíka	3		Be successful in the uniform examination Director of the Center for the Evaluation of Educational ing. Jiří Zíka	3
	Stavy hmoty 1. díl	4		States of matter Part 1.	4
	Stavy hmoty 2. díl – roztok	5		States of matter Part 2. – Solution	5
	Bramborářské dny s předáním cen Havlíčkovu Brodu se přezdívá hlavní město brambor	7		The potato days with a giving ceremony Havlíckuv Brod is nicknamed the capital of potatoes	7
	Škola na farmě	9		School at the farm	9
	O léčivých rostlinách na semináři	10		A seminar on medicinal plants	10
	Ohlédnutí za konferencí Biosummit 2016	12		Looking back at the 2016 conference Biosummit	12
	Luskoviny u nás stále nedocenené	14		Legumes are still underestimated in our country	14
	Výstavy a veletrhy březen 2017	16		Exhibitions and trade fairs in March 2017	16
	Oživování v Národním zemědělském muzeu Praha NZM čeká zásadní proměna	17		Reviving in the National Museum of Agriculture Prague National Museum of Agriculture waiting for fundamental change	17
	Prosím, nezapomínejme! Setkávání s panem Ing. Josefem Rozmanem	20		Please do not forget! Meetings with Mr. Josef Rozman	20
	Antonín Švehla IV. část Antonín Švehla – deník Venkov	22		Antonin Švehla IV. part Antonin Švehla – countryside diary	22
	Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás	23		Notes from the road to top agricultural scientific institution in the country	23

Časopis vychází jednou za měsíc podle školního roku; číslo 6, ročník 79, vyšlo v únoru 2017

Redakce časopisu Zemědělská škola nenes odpovědnost za obsahová sdělení v jednotlivých článcích. Za publikované články nesou odpovědnost jejich autoři.

Časopis vydává

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 1453/75, 120 00 Praha 2, tel.: +420 222 000 381, e-mail: sladek.pavel@uzei.cz
spolupracuje s Agrostiústutem Nitra, štátny podnik, Akademická 4, 949 01 Nitra, tel.: +421 377 721 802, e-mail: Zuzana.Horvathova@agroinstitut.sk

www.zemedelskaskola.cz

Mnoho úspěchů při jednotných přijímacích

Tento rok budou žáci základních škol poprvé psát jednotné přijímací testy na střední školy. Ředitel Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT) Ing. Jiří Zíka nám poskytl zajímavé informace, které by měl každý potenciální uchazeč znát, aby nebyl u přijímaček nepříjemně zaskočen.

Jednotná přijímací zkouška 2017

Součástí prvního kola přijímacího řízení do oborů vzdělání s maturitní zkouškou bude ve školním roce 2016/2017 poprvé centrálně zadávaná jednotná přijímací zkouška, která bude mít v rámci celkového hodnocení uchazeče podíl minimálně 60 % (u gymnázií se sportovní přípravou 40 %). Kromě jednotné přijímací zkoušky mohly školy do 31. ledna 2017 stanovit také další kritéria přijetí, a to včetně vlastní přijímací zkoušky. Jednotná přijímací zkouška je stanovena školským zákonem č. 561/2004 Sb. a prováděcím předpisem je vyhláška o přijímacím řízení ke střednímu vzdělávání č. 353/2016 Sb.

Přihlašování

Uchazeč má možnost podat přihlášku až na dvě střední školy (nebo až na dva obory vzdělání v rámci jedné školy, případně jeden obor, ale dvě různá zaměření dle školského vzdělávacího programu). Díky tomu bude moci dělat jednotnou zkoušku na každé z těchto škol, případně na jedné škole do dvou oborů vzdělání. Uchazeč, který podá jen jednu přihlášku, bude dělat jednotný test pouze v jednom termínu. Při podání dvou přihlášek uchazeči u každé školy – případně oboru vzdělání – uvedou pořadí pro stanovení termínu, ve kterém budou jednotné testy dělat. Pořadí škol či oborů na přihlášce nemá žádnou souvislost s preferencí výběru školy či oboru, řídí se jím pouze termíny konání jednotné přijímací zkoušky.

Správně vyplněné a podepsané přihlášky ke studiu v oborech vzdělání s maturitní zkouškou musejí uchazeči odevzdat ředitelům středních škol nejpozději do 1. března 2017. Formuláře přihlášek (včetně vysvětlivek a vzorů vyplnění) naleznou zájemci na stránkách www.cermat.cz.

Konání testů

Jednotná přijímací zkouška proběhne formou didaktických testů z českého jazyka a literatury a matematiky. Na test z češtiny mají uchazeči 60 minut a na test z matematiky 70 minut čistého času. Jednotné testy jsou různé pro čtyřleté obory vzdělání (+ nástavbová studia), šestiletá a osmiletá gymnázia. Povolnými pomůckami jsou pouze psací a rýsovací potřeby. Každý uchazeč bude mít k dispozici testový sešit se zadáním úloh a záznamový arch, do kterého bude řešení úloh a odpovědi zapisovat. Testy z češtiny i matematiky obsahují jak úlohy bez nabídky řešení, tak úlohy s nabídkou řešení. Představu o formální podobě testů, záznamového archu i jednotlivých typech úloh si mohou zájemci udělat ze zkušební

dokumentace z pokusných ověřování organizace přijímacího řízení s využitím jednotných testů z let 2015 a 2016 (www.cermat.cz). Od 8. února je na uvedených webových stránkách k dispozici další sada ilustračních testů. Jednotné přijímací testy budou prověřovat látku z RVP základního vzdělání pro jednotlivé ročníky. Předpokladem úspěšného vykonání je tedy zvládnutí učiva českého jazyka a matematiky základní školy. Specifikace požadavků k jednotlivým testům jsou součástí tzv. *blížeších podrobností k organizaci jednotné přijímací zkoušky* a jsou ke stažení na www.cermat.cz. Maximální počet dosažitelných bodů je v obou testech 50.

Termíny konání jednotné přijímací zkoušky

Čtyřleté obory vzdělání + nástavbová studia, pětiletá studia

1. termín	12. dubna 2017 od 8.30 h
2. termín	19. dubna 2017 od 8.30 h

Šestiletá a osmiletá gymnázia

1. termín	18. dubna 2017 od 8.30 h
2. termín	20. dubna 2017 od 8.30 h

Všechny obory vzdělání

1. náhradní termín	11. května 2017 od 8.30 h
2. náhradní termín	12. května 2017 od 8.30 h

Vyhodnocení jednotných testů

Testy jednotné přijímací zkoušky budou vyhodnocovány centrálně a výsledky uchazeče za 1. a 2. termín obdrží ředitelé škol, na něž uchazeč podal přihlášku, 28. dubna 2017. Do přijímacího řízení zohlední pouze lepší výsledek z prvního či druhého termínu, a to zvláště za test z matematiky a zvláště za test z českého jazyka a literatury. Protože se žák nebude v prvním či druhém termínu moci dostavit ke konání testů – například z důvodu nemoci –, bude po omluvě řediteli školy moci vykonat jednotnou zkoušku v termínu náhradním. Po zpřístupnění výsledků mají ředitelé škol 2 pracovní dny na stanovení a zveřejnění celkového hodnocení uchazečů.

Zdroje informací

Všechny důležité informace k organizaci jednotné přijímací zkoušky 2017 naleznou zájemci na www.cermat.cz v záložce *jednotná přijímací zkouška 2017*. Dotazy mohou zasílat také na e-mailovou adresu info@cermat.cz nebo přes facebookový profil *Jednotné přijímačky*, kde naleznou také aktuální informace k organizaci zkoušky.

Ing. Jiří Zíka, ředitel

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání ✨

States of matter part 1. Stavby hmoty 1. díl

All substances are examples of what is called matter. Anything that can be weighed and measured is matter. Matter occurs in three different conditions or states. There is the solid state, the liquid state, and the gaseous state. That is, matter may be a solid, a liquid or a gas. And it may pass from one of these states into another. In passing from one of these states into another it may change the nature of its molecules or it may not, that is it may become a different kind of substance or it may remain the same substance, different only in state.

Thus, in the case of sugar in tea, the sugar changes from a solid state to a liquid state and yet remains sugar. But the molecules of sugar cannot be changed into gas without ceasing to be sugar, they become other substances.

There are some substances, however, which can exist in all three states of matter. Water is an example. Water, when it evaporates, changes from a liquid to a gas, but its molecules still remain molecules of water.

Thus we see that forms of matter can exist in one or in more than one state of matter. It may be ice, it may be liquid water, or it may be water vapour which is gas. Sugar may exist in two states, it may be a solid or a part of a liquid, but it cannot be changed to a gas. Gunpowder is an example of a substance which can exist only in one state. It is a solid which cannot be dissolved nor can it be changed to a gas without changing its nature. When gunpowder explodes it changes into gases which immediately expand with much force, and it has ceased to be gunpowder.

We found that water dissolves more substances than anything else. We now find that nothing exceeds it in its ability to exist in different states without changing into other substances.

Some substances can change into other substances. When wood or anything else burns it changes into substances quite different from what it was before. The burning of wood leaves a solid called the ash. It also leaves certain gases which are diffused into the air.

Some substances apparently could not be changed into other substances. These are called elementary substances or elements.

Some elements are quite familiar and common. Coal is one of the forms of a common element. This element, carbon, assumes other forms than coal. Diamonds are a form of carbon. Diamonds and coal are both solids.

Všechny látky jsou příkladem toho, co se nazývá hmotou. Cokoli, co lze zvážit a změřit je hmota. Hmota se vyskytuje ve třech různých podmínkách nebo stavech. Existuje pevný stav, tekutý stav a plynný stav. To znamená, že hmota může být pevným (tělesem), tekutinou nebo plynem. A může přecházet z jednoho z těchto stavů do jiného. Při přechodu z jednoho z těchto stavů do jiného se povaha jeho molekul může změnit nebo nemusí, to jest může se stát odlišným druhem látky (substance), nebo může zůstat stejnou látkou odlišnou jen svým stavem.

Tedy v případě cukru v čaji, cukr se změní ze stavu pevného do stavu tekutého, a přesto zůstane cukrem. Ale molekuly cukru se nemohou změnit na plyn, aniž by přestaly být cukrem, stávají se jinými substancemi.

Existují ovšem některé substance, které se mohou vyskytovat ve všech třech stavech hmoty. Příkladem je voda. Když se voda vypařuje, mění se z tekutiny na plyn, ale její molekuly stále zůstávají molekulami vody.

Takže vidíme, že formy hmoty mohou existovat v jednom nebo více stavech. To může být led, může to být tekutá voda, nebo to může být vodní výpar, což je plyn. Cukr může existovat ve dvou stavech, může být pevný nebo být součástí tekutiny, ale nemůže se změnit na plyn. Střelný prach je příkladem látky, která může existovat jen v jednom stavu. Je to pevná látka, kterou nelze rozpustit ani ji nelze změnit na plyn, aniž by se změnila její povaha. Když střelný prach exploduje, změní se na plyny, které okamžitě expandují s velkou silou a (tím) přestal být střelným prachem.

Zjistili jsme, že voda rozpouští více substancí než cokoli jiného. Nyní zjišťujeme, že nic ji (vodu) nepředstihne v její schopnosti existovat v různých stavech, aniž by došlo ke změně v jiné látky.

Některé látky se mohou měnit v jiné substance. Když dřevo nebo cokoli jiného hoří, mění se v látky zcela odlišné od toho, co bylo dřívě. Hoření dřeva zanechává pevnou látku, zvanou popel. Také zanechává určité plyny, které se rozptylují do vzduchu.

Některé látky se zřejmě nemohou změnit v jiné substance. Ty se nazývají elementární substance neboli prvky.

Některé prvky jsou docela známé a běžné. Uhlí je jednou z forem obyčejného prvku. Tento prvek, uhlík, přijímá jiné formy než uhlí. Diamanty jsou formou uhlíku. Diamanty a uhlí jsou obě pevné látky.

Carbon is one of the few elements of which living bodies are composed. Four elements are the most important, besides carbon they are hydrogen, oxygen and nitrogen. Iron, sulphur, gold, silver, lead and copper are also familiar elements, of which iron and sulphur are found in living bodies.

Uhlík je jeden z mála prvků, z nichž se skládají živé organismy. Nejdůležitější jsou čtyři prvky, vedle uhlíku to jsou vodík, kyslík, a dusík. Železo, síra, zlato, stříbro, olovo a měď jsou také známé prvky, z nichž železo a síra se nacházejí v živých organismech (tělech).

Answer the following questions:

What are elements? Which are the most important elements and which are found in living bodies? Name three substances which are solids. Can water dissolve gunpowder? Which are the three states of water? What happens with wood when it burns? What happens with coal when it burns?

Několik poznámek

Česká Všeobecná encyklopedie uvádí, že slovo „substance v novověku se postupně ztotožnilo s látkou (hmotou)“. Proto můžeme slova **substance** a **látko** používat při překladu do češtiny střídavě, prospěje to porozumění anglickému textu. V angličtině jsou časté páry slov, jedno je původu anglosaského a druhé latinského. Slova latinského původu bývají obvykle v odborném stylu.

Slovo **thus** lze nahradit slovem **therefore**, ale **thus** je starší a častější v odborném stylu. Je to jako české tudíž a tedy. Pozor na typickou vlastnost angličtiny, kdy stejně znějící slovo může být jménem podstatným či přídavným, nebo slovesem či jiným slovním druhem. Záleží pak na postavení takového slova ve větě. V češtině máme k rozlišení koncovky slov, v angličtině záleží na postavení slov (např. **garden flower**, **flower garden**).

Doc. PhDr. Jaroslav Voráček, CSc, PEF ČZU ✨

States of matter part 2. – Solution

Some things have already been mentioned which you may not understand. Evaporation and solution have been mentioned. Do you understand them? Carbon dioxide and oxygen have also been mentioned, do you know what they are? Light and heat were called forms of energy, but do you know what energy is? You know that substances enter the plant – have you any idea how they enter it? All these matters have a great deal to do with plant life.

Let us begin with solution. You have had experience with it. You have stirred sugar in tea or coffee. You know that gradually the sugar disappears and gradually the tea or whatever liquid it is becomes more or less sweet all through. How sweet it is depends on how much sugar you have put in, but no matter how much you put in it is as sweet in one place as it is in another. The sugar has become equally dissolved all through it. Solution has occurred.

Stavy hmoty 2. díl – roztok

Některým věcem, (jak) již byly zmíněny, nemusíte rozumět. Bylo zmíněno vypařování a rozpouštění. Rozumíte jim? Kyslík uhlíčitý a kyslík byly také zmíněny, víte co to je? Světlo a teplo se nazývaly formami energie, ale víte co je to energie? Vy víte, že látky vstupují do rostlin – máte představu, jak do nich vstupují? Všechny tyto záležitosti mají mnoho co do činění s rostlinným životem.

Začneme (s) rozpouštěním. S tím (už) máte zkušenost. Míchali jste cukrem v čaji nebo v kávě. Vy víte, že cukr postupně mizí a postupně čaj nebo jakákoli tekutina se stává více či méně sladkou „skrz naskrz“. Jak je sladká záleží na tom, kolik cukru jste tam dali, ale bez ohledu na to, kolik jste ho dali do tekutiny, ta tekutina je stejně sladká v jednom místě jako v jiném. Cukr se rovnoměrně rozpustil. Došlo k (nastalo) rozpouštění.

Solution is the name of a process by which one substance becomes dissolved in another. A substance which will dissolve in another substance is soluble in that substance. Thus salt and sugar are soluble in water. Many more substances are soluble in water than are soluble in any other substance. This fact that it is the greatest of dissolvers has much to do with the very important relation of water in all living things.

A solution is composed of two parts, the solvent and the solute. In our case the tea is the solvent and sugar is the solute. The solute is a dissolved substance. There may be more than one solute in the same solvent. Thus in the tea we have particles from the tea leaves dissolved as well as particles of sugar.

The law of solution is that particles of solutes tend to become equally distributed throughout the solvent. The process is not complete until such equal distribution has been attained. Until the particles have become equally distributed, there is a force which pulls them farther and farther apart, just as there is a force which seems to pull a falling ball to the ground.

Solution is of the utmost importance in life, both in plant and animal life. Though living things appear to be solid bodies, they are composed of cells whose contents are more or less fluid, and practically all the processes of life occur in that physical condition of matter which is called solution. Particles dissolved in the water of soil can be used by plants as their food.

Answer the following questions:

What happens when you stir sugar in your tea? What is solution? What does it mean when a substance is soluble? What is a solution composed of? Translate into Czech: **solution** and a **solution**. What is the law of solution? When is the process of solution complete? Can there be more than one solute in the same solvent? Give examples! Is water a solution of hydrogen and oxygen?

Několik poznámek

Solvent a **solute** - slova velmi obtížná při překladu. První slovo znamená látku rozpouštějící, druhé rozpouštěnou. Angličtina má jednoslovná označení, ale i v češtině – je voda rozpouštědlo? Je – ale obvykle máme představu benzínu nebo nějakého ředidla. Pokuste se návrh překladu vylepšit!

Navíc, **solution** lze překládat jako roztok i rozpouštění (další význam je např. řešení). Zkuste si přeložit větu **The solvent is the substance in which the solute is dissolved**. V angličtině to je věta zcela normální, ale do češtiny to dá práci! Vyjádření **pulls them farther and farther apart** – sloveso **pull** známe z nápisů na dveřích, **pull, push** (táhnout, tlačit), v našem textu bude lépe překládat **odpuzuje** je dále a dále od sebe, nebo i stále více od sebe. Náš návrh překladu je vždy jen návrhem co nejbližší k anglickému textu, ale není to překlad ideální, ten se vždy musí nakonec „učesat“. Anglické **living things** nemůžeme dost dobře překládat jako **živé věci**, v češtině věci nejsou živé, musíme přeložit třeba slovem bytosti.

Doc. PhDr. Jaroslav Voráček, CSc, PEF ČZU ❀

Rozpouštění je název procesu, pomocí kterého jedna látka se rozpouští v jiné. Substance, která se rozpouští v jiné látce se označuje jako rozpustná v oné látce. Tudiž sůl a cukr jsou rozpustné ve vodě. Mnohem více látek je rozpustných ve vodě než (jsou rozpustné) v jakékoli jiné látce. Tato skutečnost, že (voda) je nejvýznamnější z rozpouštědel má mnoho co do činění s oním velmi důležitým vztahem vody ke (všem živým věcem) všemu živému.

Roztok se skládá ze dvou částí – z rozpouštědla a z rozpouštěné látky. V našem případě čaj je rozpouštědlo a cukr je rozpouštěná látka. Látka v roztoku je substance rozpouštěná. Ve stejné rozpouštěné látce může být více než jedna rozpouštěná substance. Takže v čaji máme rozpouštěné částice z čajových lístků stejně jako částice cukru.

Zákon rozpouštění říká (je), že částice látek v roztoku se snaží být rovnoměrně rozložené v celém rozpouštědle. Ten proces není úplný, dokud není dosaženo takového stejného rozložení. Dokud nejsou částice rovnoměrně rozložené, existuje síla, která je odtahuje dále a dále od sebe, stejně jako existuje síla, která se zdá, že tlačí padající míč k zemi.

Rozpouštění je v životě nesmírně důležité, jak v životě rostlin tak živočichů. Třebaže se živé bytosti (věci) zdají být pevnými tělesy, skládají se z buněk, jejichž obsah je víceméně fluidní a prakticky ke všem procesům života dochází v takovém fyzikálním stavu hmoty, který se nazývá roztok. Částice, rozpouštěné ve vodě v půdě, mohou být využity rostlinami jako jejich potrava.

Bramborářské dny s předáním cen

Havlíčkovu Brodu se přezdívá hlavní město brambor. Každoročně zde v říjnu pořádají Bramborářské dny. Letos proběhl již šestadvacátý ročník. Stejně jako v minulých byl po tři dny připraven bohatý program.

První den proběhl ve znamení soutěží studentů středních škol se zemědělským zaměřením, druhý den se konal seminář **Brambory 2016** a třetí tradičně patřil trhům na havlíkobrodském náměstí.

Odborný seminář o bramborách uspořádaly ve spolupráci se sponzorskými firmami v kulturním domě Ostrov Český bramborářský svaz, z. s., a Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s. r. o. Před kulturním domem byla výstavka odrůd brambor, které přichází měli možnost srovnávat.

Na seminář přijely téměř čtyři stovky zájemců o problematiku pěstování brambor, a to nejen ze všech koutů naší republiky, ale i ze zahraničí. Zúčastnění se dozvěděli množství zajímavých informací.

Lákavá ochutnávka

Uvnitř kulturního domu stejně jako v minulých letech předváděly svoji nabídku zúčastněné firmy, které zde mají svá stálá místa. Pozornost přichozících přitahovaly nápadité dekorace.

V předšálí organizátoři opět připravili degustaci vybraných odrůd brambor různých varných typů. Velké pozornosti se tradičně těšily rozmanité pokrmy z brambor. Zúčastnění měli také možnost získat různé zajímavé publikace a recepty na lákavé bramborové pochoutky, například na pečené brambory se slaninou.

Zúčastnění mohli ochutnat různé pochoutky z brambor, a to včetně pečených

Předání cen vítězům

Před začátkem odborných přednášek předal ředitel Výzkumného ústavu bramborářského Ing. Jaroslav Čepel, CSc., ceny studentům čtvrtých ročníků středních zemědělských škol, kteří obsadili první tři místa v soutěži o **Bramborový květ Vysočiny 2016**.

V soutěžích o Bramborový květ Vysočiny zvítězil Daniel Cudlín

Soutěže, která proběhla na půdě České zemědělské akademie v Humpolci, se zúčastnilo osm týmů z Benešova, Bystřice, Březnice, Humpolce, Poděbrad, Tábora, Třebíče a Vyškova.

V patnáctém ročníku tohoto klání s několika soutěžními disciplínami vyhrál Daniel Cudlín ze Střední zemědělské školy Benešov. Druhé místo obsadil Antonín Kourek ze stejné školy a třetí skončil Ondřej Hatlák ze Střední zemědělské školy Poděbrady.

Výměra brambor už neklesá

V letošním roce naši velkopěstitelé vysázeli 23 414 ha brambor. Zahrádkáři asi 5 678 ha. Celkem tedy výměra brambor v České republice dosáhla 29 092 ha. To představuje mírné meziroční navýšení.

Výměra raných brambor u velkopěstitelů letos dosáhla 1 325 ha, zatímco v minulém roce to bylo 946 ha. Sadbové brambory v ČR letos zaujímaly 2 918 ha v porovnání s loňskými 2 823 ha.

Letošní produkci brambor v ČR lze hodnotit jako dobrou, v některých regionech velmi dobrou. Odhadovaná produkce 689 000 tun je v porovnání s loňskou nízkou úrodou o více než třetinu vyšší. Průměrný hektarový výnos brambor na našich polích se odhaduje na 29,43 t, což představuje nárůst o 7,17 t/ha.

Pro porovnání: V roce 2015 v ČR dosáhla celková produkce brambor 604 348 t, průměrný výnos činil 21,07 t/ha. Raných brambor se loni v průměru skládilo 17,29 t/ha, ostatních 21,77 t/ha. Průměrný výnos sadbových brambor dosáhl v loňském roce 18,05 t/ha.

Plocha brambor na výrobu škrobu letos díky podpoře státu narostla na zhruba 4 980 ha. V loňském roce se v ČR škrobové brambory pěstovaly na 4 868 ha. Loni se u nás na výrobu škrobu zpracovalo více než 127 000 tun brambor. Průměrný výnos v roce 2015 dosáhl 26,1 t/ha a škrobnatost v průměru činila 17,3 %.

V roce 2017 nejsou očekávány významnější změny v plochách konzumních brambor. Pravděpodobně však dojde k mírnému oživení výměry brambor na produkci škrobu. Stále stoupá dovoz konzumních brambor do České republiky a také sadby se k nám dováží více. Problém spočívá v tom, že naši pěstitelé nemají kvalitní sklady.

Větší plocha v Unii

V Evropské unii plochy brambor meziročně narostly na 1,72 milionu ha, tedy o 5,5 %. V zemích EU 5 byl zaznamenán nižší nárůst (3,2 %) a produkce má dosáhnout zhruba 42 milionů tun.

Německo, Francie, Nizozemsko, Belgie a Velká Británie, rozhodující bramborářské země v Evropě, v porovnání s předešlou sezonou v letošním roce předpokládají pokles produkce konzumních brambor o 1,6 % na celkových 24,8 milionu tun. V porovnání s pětiletým průměrem jde o snížení o 2,2 %. Předpokládá se průměrný hektarový výnos 45,1 t/ha.

Přátelští vystavovatelé předváděli svoji nabídku

Přísnější podmínky množení

Množení brambor v ČR hodnotila Ing. Jitka Ulrichová z ÚKZÚZ. Uvedla, že v roce 2015 prošlo uznávacím řízením 2 922 ha. Z hlediska zdravotního stavu sadby brambor byl minulý rok příznivý, nebylo uznáno jen 7,4 %. Přesto se k nám na jaře dovezlo skoro 10 000 tun sadby brambor pro výsadbu v letošním roce. V ČR se brambory množily na 2 945 ha a neuznáno bylo asi 8 %.

Od roku 2016 platí nová vyhláška týkající se rozmnožovacího materiálu brambor. Byly stanoveny kategorie: **materšské rostliny, rozmnožovací materiál předstupňů, základní rozmnožovací materiál a certifikovaný rozmnožovací materiál.**

Od letošního roku se zpřísňují požadavky na čistotu druhu a čistotu odrůdy. Změny se týkají také posuzování zdravotního stavu, kde rovněž dochází ke zpřísnění. Také posklizňové zkoušky budou přísnější. Na rozdíl od předchozího jednotného hodnocení se budou skládkové vady nově hodnotit podle kategorií rozmnožovacího materiálu.

První stále Adéla

Počet u nás množných odrůd brambor neustále stoupá. V letošním roce se v ČR množilo 218 odrůd, k významným však patří jen zhruba desítky z nich. V roce 2015 největší výměra na množitelských plochách patřila odrůdám Adéla, Ornella, Impala, Marabel a Eurostarch. V letošním roce je situace zhruba stejná.

Nejrozšířenější odrůdou na našich množitelských plochách zůstává Adéla s výměrou přibližně 280 ha.

Největší výměra množení v ČR letos patřila certifikovanému rozmnožovacímu materiálu generace B, a to více než polovina.

K zamyšlení množitelských porostů v roce 2016 vedla především mezerovitost (u kategorie B je povoleno 30 % výpadku rostlin). Z virových chorob se vyskytovaly svinutka i mozaika. Největší problém představovalo bakteriální černání stonků. Napadené rostliny je potřeba vždy celé zlikvidovat, jinak se stanou zdrojem infekce pro příští pěstitelskou sezonu.

Bramborářství na Slovensku

U slovenských sousedů letos dosáhla výměra brambor velkopěstitelů zhruba 7 500 ha. Z celkové plochy zaujímalo 454 ha množení.

Nejrozšířenější odrůdou na množitelských plochách v ČR zůstává Adéla

Hektarové výnosy se v posledních letech na Slovensku pohybují mezi patnácti až dvaceti tunami.

Letošní produkce se odhaduje kolem 185 000 t, což představuje asi 70 % slovenské spotřeby brambor. Loni se do SR dovezlo přibližně 69 500 t brambor. Škrobářenských brambor se v posledních letech pěstuje jen zhruba 300 až 500 ha, protože na ně není podpora.

Loni bylo na Slovensko dovezeno kolem 17 500 výrobků z brambor, hranolků a lupínků, což představuje přibližně 30 % slovenské spotřeby. Dováží se také sadba, které se z domácí produkce získá rovněž jen asi 30 % celkové potřeby.

text a foto Hana Honsová, ČZU v Praze ☀

Venku mohli příchozí posoudit vystavené odrůdy brambor

Pilotní projekt Ministerstva zemědělství

Škola na farmě

V roce 2016 byl Výzkumným ústavem živočišné výroby, v. v. i., (VÚŽV) v Praze Uhřetěvesi realizován pilotní projekt Ministerstva zemědělství (MZe) ŠKOLA NA FARMĚ.

Cílem bylo populární formou seznámit žáky se základy chovu a užitkovostí velkých hospodářských zvířat, zejména skotu a prasat. Projekt byl určen pro žáky I. a II. stupně základních škol. Do programu se zapojily na základě žádosti o spolupráci, odeslané odboru školství Magistrátu hlavního města Prahy a Středočeského kraje.

V období od 1. 10. 2016 do 30. 11. 2016 se vždy ve čtvrtek od 9 do 12 hodin konala po farmě v Netlukách akce s názvem **Průvodcovaná stezka**. Procházku doprovázel popularizační výklad odborníků o chovu skotu a prasat. Farma Netluky je účelovým hospodářstvím VÚŽV, umožňuje osvětové a pedagogické aktivity a rovněž se věnuje poradenství chovatelům. Na farmě byla pro žáky připravena učební místnost s „výstavkou“ krmiv pro skot a prasata.

Odborný výklad lektorů z VÚŽV – vědeckých a odborných pracovníků – byl přizpůsoben věku žáků a podpořen metodickými (pracovními) listy.

Žáci se seznámili se živými zvířaty, jejich vzhledem, životními projevy a potřebami. S podmínkami, které musí moderní způsob chovu skotu a prasat zajistit v zájmu ochrany jejich pohody a zdraví (welfare).

Realizací projektu byl splněn záměr *Koncepce jednotného systému propagace resortu zemědělství na školách*, kterým jsou mimo jiné „popularizace resortu, vytvoření pozitivního vztahu k němu a přiblížení jeho specifik dětem a mládeži“. Formou **Školy na farmě** „bylo dětem a mládeži zprostředkováno poznávání života zemědělců a venkova, umožněn blízký kontakt se zvířaty a zemědělskými plodinami“.

V roce 2017 je plánováno pokračování projektu. A to nejen na farmě VÚŽV v Netlukách, ale i na dalších v různých regionech republiky. Jednou z možných variant je zapojit statky středních zemědělských škol, a získat tak i více uchazečů o studium na těchto školách.

V případě zájmu o další informace kontaktujte Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i., na adrese Přátelství 815, 104 00 Praha Uhřetěves nebo na e-mailu beckova.ilona@vuzv.cz.

O léčivých rostlinách na semináři

Léčivé rostliny stojí v naší republice většinou na okraji zájmu pěstitelů, ale určitě si zaslouží naši pozornost. V loňském roce dosáhly plochy léčivých, aromatických a kořeninových rostlin téměř 5 200 hektarů, letos jejich výměra mírně narostla na necelých 5 300 hektarů. Množství poučných informací z oblasti pěstování a zpracování léčivek se účastníci dozvěděli na 21. odborném semináři s mezinárodní účastí Zpracování a využití léčivých, aromatických a kořeninových rostlin (LAKR), který proběhl na půdě České zemědělské univerzity v Praze (ČZU).

Seminář uváděl **doc. Ing. Pavel Klouček, Ph.D.** z ČZU. Připomněl, že se léčivou rostlinou letošního roku stalo konopí. V dalších přednáškách zaznělo, k jakým změnám v oblasti pěstování a zpracování léčebného konopí došlo v legislativě, ale i řada dalších přínosných informací.

Podpory jen na ornou půdu

Ing. Zuzana Příbylová z oddělení speciálních plodin Ministerstva zemědělství ČR vysvětlila, že výměra LAKR v ČR velmi kolísá, přičemž se v současnosti pohybuje na nižší úrovni. Z více než 5 200 ha léčivých, aromatických a kořeninových rostlin patřila tradičně největší výměra kmínu (2 443 ha). Zahraniční obchod ČR s LAKR obecně vykazuje záporné saldo, což se netýká pouze kmínu, u kterého se zvyšuje vývoz i vývozní cena.

Pěstitelé léčivek mohou požádat o mnoho dotací. Platby se vyplácejí jen na ornou půdu, skleníků ani fóliovníků se netýkají. U LAKR dosahuje podpora z přímých plateb 5 488 Kč na hektar.

Nově mohou pěstitelé a zpracovatelé žádat o podporu investic na zpracování. Je ji možné získat například na stavby a technologie pro rostlinnou výrobu i speciální a běžné stroje.

Vymezená pravidla

Legislativní situaci LAKR zhodnotila **PharmDr. Alena Tomášková**. Mimo jiné vysvětlila, že zpracovatelé léčivých rostlin pro farmaceutický průmysl si mohou na základě evropských předpisů vytvářet vlastní podnikové normy. Pokud jsou výrobky registrovány jako léčiva, kvalitu u zpracovatelů kontroluje Státní úřad pro kontrolu léčiv.

Pro potravinářské účely vymezuje požadavky potravinářská legislativa. Kontrolním orgánem v této oblasti je Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Problematiku výroby kosmetických přípravků vymezuje zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví ve znění pozdějších předpisů Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009.

Aby mohly být uváděny na trh EU musejí být všechny léčivé přípravky včetně rostlinných registrovány. V případě tradičních léčivých přípravků je proces registrace jednodušší a levnější.

Kolísání výměry

O perspektivách pěstování léčivých, aromatických a kořeninových rostlin hovořila **Ing. Blanka Kocourková, CSc.** ze spolku Pelero CZ, o. s. Uvedla, že nejmenší výměru zaznamenaly LAKR v ČR v roce 2008 (zhruba 4 000 ha) a největší v roce 2011 (přibližně 8 500 ha). Rozsah pěstování je dán situací v odbytu.

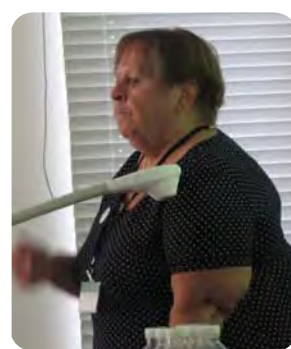
K velkoplošně pěstovaným LAKR patří kmín, námel a ostropestřec, jejichž výměry počítáme v tisících hektarů. Stovky hektarů u nás zauímají heřmánek, máta, meduňka, fenykl, koriandr a anýz. Ostatní léčivky se pěstují na malých plochách. Spolek Pelero CZ zajišťuje a podporuje poradenskou, konzultační a publikační činnost v oblasti LAKR.

O situaci v pěstování léčivek hovořila
Ing. Zuzana Příbylová

Legislativní situaci LAKR zhodnotila
PharmDr. Alena Tomášková

O perspektivách pěstování LAKR
v ČR hovořila Ing. Blanka
Kocourková, CSc.

Pěstování kmínu

V letošním roce se na našich polích pěstovalo 2 443 ha kmínu. V polních podmínkách se v ČR pěstuje více než 160 let. Jde většinou o dvouletou medonosnou rostlinu z čeledi mrkvovitých. Sklízají se nažky, které obsahují tři až sedm procent silic, karvonu a limonenu.

Výměra kmínu v ČR meziročně vzrostla

Uplatnění nachází kmín zejména v potravinářství jako koření, v konzervářství a lihovarnictví a ve farmaceutickém průmyslu. Spotřeba u nás dosahuje čtyřiceti až padesáti dekagramů na obyvatele ročně.

Co se týče pěstování, kmínu vyhovují nížiny i vysočiny, protože je vysoce mrazuvzdorný. U nás se pěstují především dvouleté odrůdy Rekord, Prochan a Kepron, ale byla vyšlechtěna i jednoletá ozimá odrůda Aprim.

Dvouletý kmín v prvním roce pěstování vytváří rozvětvený kulovitý kořen a listovou růžici. Druhý rok vyrůstá hranatá, článkovaná a větvená lodyha s přisedlými listy. Kvete drobnými bílými nebo růžovými kvítky uspořádanými do složeného okolíku. Rostliny jsou cizosprašné. Plodem je typická hnědě zbarvená srpkovitá dvojnažka s pěti žebry na povrchu, mezi kterými se nacházejí siličné kanálky.

Na půdu je kmín nenáročný. Do osevního postupu se má zařazovat jednou za šest let. Může se pěstovat po obilninách, okopaninách, luskovinách i olejninách. Nejvyšších výnosů se dosahuje v čisté kultuře, dá se však pěstovat i s krycí plodinou, například hrachem nebo mákem.

Ostropestřec mariánský

Ostropestřec mariánský je dekorativní bodlák pocházející ze Středomoří, ozdobá každé zahrádky. Pěstuje se pro okrasné i léčebné účely.

Ostropestřec mariánský blahodárně působí na játra

Jde o rostlinu celkem nenáročnou na podmínky, nejlépe však prospívá na slunných stanovištích.

Vyskytuje se jako letnička nebo dvouletka. Květy mají většinou purpurovou barvu. Ostatní listy charakterizuje typické bílé žilkování. Dorůstá do výšky kolem dvou metrů. Semena se sbírají v pozdním létě vyloupnutím a suší se.

Vzhledem k neobvykle silnému blahodárnému účinku na játra je to rostlina doslova k nezaplacení. Jako jediná rostlina na světě podporuje svými účinnými látkami obnovu jaterní tkáně. Ze semen se připravují různé tinktury, oleje, kapsle nebo tablety.

Ostropestřec patří k medonosným rostlinám, takže jeho pěstování vítají včelaři. Z plodů se lisuje velice kvalitní olej používaný pro kosmetické účely, zejména pro citlivou dětskou pokožku.

Zúčastnění načerpali informace z oblasti léčivých rostlin

Pěstování námele

Námel se v přírodě vyskytuje na všech lipnicovitých rostlinách. Velkovýrobně se začal na našem území pěstovat pro farmaceutický průmysl v padesátých letech minulého století. V produkci námele přírodní cestou je v současnosti Česká republika světovým unikátem.

Technologie pěstování spočívá v mechanickém očkování. Může se provést manuálně nebo pomocí techniky. K tomuto účelu slouží speciální stroje vybavené očkovacími válci s jehlami. Paličkovice nachová se očkuje na hybridní žito, kde se v klasech místo zrna vyvíjí námel. Infikované ozimé žito se pěstuje obvyklou technologií a sklízí se klasickým způsobem – sklízecí mlátičkou.

text a foto Hana Honsová
ČZU v Praze 🌿

Ohlédnutí za konferencí Biosummit 2016

Zemědělství se dá propagovat různými způsoby. Jistě k nim patří také oborová setkání odborníků, nebo akce podporující činnosti všech, kdo se jakýmkoli způsobem zabývají zemědělstvím, lesnictvím, potravinářstvím, zahradnictvím a dalšími příbuznými obory. Mnoha aktuálním problémům se věnují konference, na kterých se cíleně setkávají klíčové osobnosti z řad politiků a státní sféry, zemědělských zájmových i profesních organizací, vědeckých institucí a obchodních společností. Jednou z nich byl *Biosummit*, mezinárodní konference o ekologickém zemědělství a biopotravinách, která se uskutečnila ve dnech 14.–15. listopadu 2016 na půdě Ministerstva zemědělství v Praze. O shrnutí postřehů z této události jsme požádali Gabrielu Kolářovou, ředitelku pořádající agentury Felicius, o. p. s.

Konference proběhla pod záštitou ministra zemědělství Mariana Jurečky v závěru loňského roku. Přilákala více než 250 účastníků z České republiky a dalších 13 zemí (www.biosummit.cz). Zazněly zde nové informace a zkušenosti s fungováním ekologického zemědělství v jednotlivých zemích a byly prezentovány i konkrétní příklady fungujících projektů. Mluvčí vyzdvihli možnosti ekologického zemědělství na poli udržitelnosti, jeho přínosy pro ochranu půdy, biodiverzity, vylepšení klimatických změn a jeho přínos k ochraně životního prostředí pro budoucí generace.

První den byly diskutovány před ekologickým zemědělstvím nově stojící výzvy: Jeho současná a budoucí role v evropské zemědělské politice, v udržitelné produkci bezpečných potravin a jeho potenciál v environmentální oblasti. V rámci odpolední moderované besedy se zástupci zemí V4 spolu se zástupci Estonska, Rakouska a Německa podělili o své zkušenosti s fungováním ekologického zemědělství ve svých krajích. Na závěr prvního dne se představily také farmy a různé společnosti z českého prostředí jako příklady dobře fungující praxe. Za všechny jmenujme Biofarmu Skřeněř, PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., Fresh&Tasty, Ekofarmu Olešná.

Druhý den se mluvčí zaměřili na produkční potenciál ekologického zemědělství a evropskou spolupráci ve výzkumu a poradenství s cílem představit fungující poradenské systémy pro ekologické zemědělství. Svě zkušenosti z praktického přenosu výsledků výzkumu do praxe a různých forem poradenství představili zástupci Rakouska, Polska a Švýcarska.

Nechybělo ani shrnutí hlavních událostí v sektoru a plán aktivit na nejbližší období. Zástupci Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (vydavatel časopisu *Zemědělská – Pôdohospodárska škola*) představili detailní přehled o vývoji ekologické rostlinné a živočišné produkce v ČR. Poprvé byly prezentovány informace o ekonomické výkonnosti odvětví ekologického zemědělství z dat FADN a srovnání se sousedními zeměmi.

Biosummit 2016

Pořádající agentura se snaží, aby se **Biosummit** stal pravidelnou odbornou konferencí a setkáním hlavních osobností sektoru ekologického zemědělství v evropském měřítku. Praha má potenciál spojit východní Evropu se západní. Výměna informací a zkušeností je velmi důležitá pro další rozvoj. Zájem o dění v ekologickém zemědělství každoročně stoupá. Dalším cílem je vytvořit platformu pro setkání komplexního sektoru ekologického zemědělství v České republice. Výstupy konference směřuje agentura k médiím se záměrem vyvracet mýty a nepřesnosti, které se v souvislosti s ekologickým zemědělstvím objevují.

„Rádi bychom poskytli také další kvalifikované a přesné informace a doufáme, že se dostanou k pedagogům, kteří působí v resortním školství,“ uvedla mj. vedoucí pracovnice pořádající agentury Felicius.

Žáci a studenti, kteří se věnují zemědělským oborům, mají před sebou hezkou budoucnost, ale také velké výzvy, na poli ekologického zemědělství zejména. Proto agentura do budoucna plánuje pravidelně vydávat kromě nejzajímavějších podnětů a postřehů z konferencí také přepisy přednášek, které ukazují nové směry nebo dobré zkušenosti u nás i ve světě.

Hovořím-li o mládeži, studentech a pedagogické obci, ráda bych informovala o skutečnosti, že se agentura Felicius kromě organizování konferencí věnuje i jiným aktivitám. V těchto dnech intenzivně sílí přípravy **Festivalu Evolution**, který se bude konat na Výstavišti v Praze Holešovicích od 24.–26. března 2017. Každoročně je lákadlem pro 16 000 návštěvníků, mezi nimiž jsou mladí lidé, kterým záleží na vlastním zdraví a kvalitním životním stylu. Ve střední hale Průmyslového paláce se v sekci **Bio styl** představí vystavovatelé s certifikovanými bioprodukty. Sekce **Zdraví** v pravém křídle představí výrobky a služby z oblasti zdravé výživy, přírodní produkty a kvalitní regionální potraviny. V levém křídle paláce se sekce **Eco World** soustředí především na vystavovatele nabízející výrobky šetrné k životnímu prostředí, energeticky úsporné a nezatěžující přírodu. Festival doplňují sekce **Alternativa** (sebe-poznání, duchovní obohacení a osobnostní rovnováha) a **Osobní rozvoj** (různé metody osobního rozvoje, vzdělávací projekty, koučování atd.).

Bio styl nabízí prostor pro stále rostoucí poptávku po přírodních produktech nezatížených průmyslovou velkovýrobou. Setkáte se zde se širokou škálou biopotravin a bionápojů, sezonním ovocem a zeleninou, domácími a farmářskými sýry, uzeninami, pečivem, bylinami apod. Nabídku rozšíří také dodavatelé biokosmetiky, biotextilu a přírodních léčivých produktů. Návštěvníci se mohou těšit na prezentace včetně ochutnávek a testování výrobků a produktů, poradenství či konzultace. Pokud jste vyznavači zdravého životního stylu a zajímají vás produkty ekologického zemědělství, více zjistíte na www.festivalevolution.cz.

Festival Evolution v rámci výuky každoročně navštěvuje řada odborných škol. Žáci mají možnost nabyté informace využít ke zpracování odborných referátů např. o ekologickém zemědělství, zemědělském marketingu a podobných úkolů. Tuto spolupráci vítáme a školním výpravám jsme schopni na některé z akcí festivalu poskytnout snížené vstupné.

Gabriela Kolářová
ředitelka agentury Felicius, o. p. s. ✨

Festival Evolution 2016

Luskoviny u nás stále nedocenené

Luskoviny patří k velmi prospěšným plodinám jak na polích, tak i ve výživě lidí a zvířat. Svým složením jsou luštěniny bohaté na bílkoviny, vlákninu, karotenoidy, vitamíny skupiny B, vitamín E, vitamín C, vápník, železo, hořčík, mangan, zinek a mnoho dalších prospěšných látek. Ideálně by se náš jídelníček měl obsahovat kolem pětadvaceti procent luštěnin.

V chudých zemích světa hrají luskoviny nezastupitelnou roli jakožto mnohdy jediný zdroj bílkovin. Zatímco v Indii každý obyvatel ročně spotřebuje kolem 27 kilogramů luštěnin, v České republice jen zhruba dva a půl kilogramu. Roční světová spotřeba luštěnin dosahuje přibližně sedmi kilogramů na osobu.

Mezinárodní rok luštěnin

O velkém významu luskovin svědčí skutečnost, že Organizace spojených národů prohlásila na svém 68. valném shromáždění rok 2016 Mezinárodním rokem luštěnin, přičemž koordinací souvisejících aktivit byla pověřena Organizace pro výživu a zemědělství (FAO).

Mezi hlavní důvody, proč se luštěninám dostalo této prestižní pozornosti, patří tato fakta: luštěniny jsou výživné a příznivé pro zdraví, přispívají k zajištění dostatečného množství potravin, posilují udržitelné zemědělství a přispívají adaptaci na klimatické změny a podporují biodiverzitu.

Množství informací o luskovinách zaznělo na semináři Luštěniny a luskoviny pro zdraví člověka a půdy uspořádaném v Praze na půdě Ministerstva zemědělství ČR. Konference se uskutečnila ke Světovému dni výživy, který se slaví 16. října.

Seminář byl zaměřen na význam luskovin v konvenčním i ekologickém zemědělství nejen u nás, ale také v zahraničí. Zhodnoceny byly nutriční výhody luštěnin a jejich přínos pro výživu a mnoho dalšího.

Zlepšují půdní úrodnost

V osevním postupu luskoviny spolu s jetelovinami patří k výrazně zlepšujícím plodinám. Podstatně zlepšují půdní úrodnost v několika směrech. Především mají schopnost vázat vzdušný dusík pomocí hlízkových bakterií na kořenech, a tak se snižuje potřeba dusíkatého hnojení k následným plodinám. Leguminózy navíc prokořeňují orniční profil do značné hloubky, čímž zlepšují kvalitu půdy.

K negativním vlastnostem patří kolísání výnosů v závislosti na průběhu počasí. Další nežádoucí vlastností luštěnin je obsah

Konzumace luštěnin se po vhodných úpravách nemusíme obávat

antinutričních látek v semenech způsobujících nadýmání. Množství těchto nežádoucích složek je však možno poměrně jednoduchými postupy snížit na minimum. V praxi se jedná především o namáčení a vaření.

O situaci v pěstování luskovin u nás i v zahraničí hovořila **Ing. Radmila Dostálová** z Asociace pěstitelů a zpracovatelů luskovin. Ta ve své obsáhlé přednášce zhodnotila situaci v pěstování luskovin a konzumaci luštěnin od minulosti po současnost. Mimo jiné uvedla, že v roce 2014 každý Čech v průměru snědl 2,7 kg luštěnin, což představovalo historicky největší množství.

Světová výměra luskovin bez sóje se pohybuje kolem osmdesáti miliónů hektarů. Největší plocha patří fazolu na zrno. Sója, která se řadí mezi olejiny, se na světě pěstuje na více než 120 miliónech hektarů a je čtvrtou nejrozšířenější plodinou po kukuřici, pšenici a rýži.

Větší výměra v ČR

V České republice až donedávna plochy luskovin stále klesaly až pod dvacet tisíc hektarů. V roce 2013 klesla výměra luskovin v ČR na historicky nejnižší úroveň 17 851 ha. Následně začal zájem

Malé množství luštěnin v pokrmech nemůže nikomu uškodit

našich pěstitelů o luskoviny stoupat. Ke značnému rozšíření výměry luskovin u nás došlo díky změnám pravidel pro získání dotací.

Kvůli povinnému ozelenění v roce 2015 výměra luskovin v ČR narostla výrazně nad třicet tisíc hektarů. V roce 2016 se jich u nás pěstovalo ještě více, 35 633 hektarů. Nejpěstovanější luskovinou na našich polích dlouhodobě zůstává hrách a druhé místo zaujímá sója.

V letošním roce hrachu na území ČR patřilo 26 601 hektarů. Sójí se u nás nejvíce pěstovalo v roce 2015, a to 12 311 hektarů. Letos naši pěstitelé kvůli loňským nízkým výnosům zaseli o trochu méně sóji, 10 608 hektarů.

Nejpěstovanější luskovinou v ČR je hrách

V letošním roce se luskovinám na našich polích velmi dařilo. U hrachu se průměrný výnos České republiky vyšplhal na 2,97 t/ha, což představuje historický rekord. Produkce hrachu v ČR dosáhla 79 032 tun. Průměrné hektarové výnosy hrachu našich pěstitelů se dlouhodobě pohybují kolem dvou a půl tuny.

Antinutriční látky lze omezit

Prof. Ing. Jana Dostálová, CSc., z Vysoké školy chemicko-technologické v Praze připomněla, že luštěniny představují zdroj bílkovin, kterých obsahují 20 až 25 %, sója dokonce až 40 %. Jejich výživová hodnota je vyšší než u obilovin, ale bílkoviny obsažené v luštěninách nejsou plnohodnotné.

Sacharidů obsahují luštěniny kolem šedesáti procent, sója zhruba dvacet procent. Bílkoviny jsou tvořeny převážně škrobem a až deseti procenty nestravitelných oligosacharidů způsobujících trávicí potíže.

Obsah tuku se v semenech luštěnin pohybuje mezi jedním až třemi procenty a složení mastných kyselin je příznivé. Sója obsahuje kolem dvaceti procent tuků a má vysoký obsah fosfolipidů. Luštěniny představují zdroj vitaminů, hlavně skupiny B. Sója obsahuje také vitamin E. Luštěniny představují zdroj vlákniny a minerálních látek, které jsou ale většinou špatně využitelné. Ke kladným vlastnostem luštěnin náleží nízký glykemický index.

Mezi negativní vlastnosti luštěnin patří to, že obsahují řadu antinutričních, které snižují jejich výživovou hodnotu. Jedná se především o flatulentní látky způsobující nadýmání, nestravitelné oligosacharidy, inhibitory proteáz, lektiny, antivitaminy, kyselinu fytovou, saponiny nebo alergenů.

Většinu z nich ale je možno vhodným technologickým postupem úplně nebo částečně odstranit, například naklíčením, namáčením a vařením. Nedostatky luštěnin lze výrazně zmírnit přidávkou jejich malého množství k jiným pokrmům. Proto není nutné se konzumací luštěnin vyhýbat.

Podpory pro pěstitele i zpracovatele

Na pěstování a zpracování luskovin lze v současnosti získat různé podpory. Možnosti dotací nastínila **Ing. Kateřina Bělinová** z Ministerstva zemědělství ČR. Podle jejích slov mezi hlavní podpory pěstitelů luskovin je možno z přímých plateb zařadit jednotnou platbu na plochu (SAPS) a platbu na zemědělské postupy prospěšné klimatu a životnímu prostředí (greening). Podmínky pro tuto platbu lze plnit i prostřednictvím dusík vázajících plodin.

Z dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) je možno využít podporu pěstování bílkovinných plodin, kde jednu z podmínek

způsobilosti představuje minimální intenzita chovu hospodářských zvířat tři velké dobytčí jednotky na hektar. Z VCS pro zeleninové druhy s vysokou pracností pak lze čerpat podporu pro hrách zahradní, pěstovaný pro „zelený hrášek“ a fazol zahradní na „zelené lusky“. Dílčí podmínky pro podpory přímých plateb jsou stanoveny v nařízení vlády č. 50/2015 Sb.

Dotace mohou především zpracovatelé luštěnin čerpat v rámci **Programu rozvoje venkova na období 2014 až 2020**. Jedná se o podpory na tyto operace: „Investice do zemědělských podniků“, „Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů“, „Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh“, „Sdílení zařízení a zdrojů“ a „Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů“.

text a foto Hana Honsová, ČZU v Praze ☀

Účastníci semináře načerpali množství informací o luskovinách a luštěninách

Výstavy a veletrhy

březen 2017

AgriMesse

Veletrh pro zemědělství, les a lesnictví

2.–5. 3. 2017

Thun, Švýcarsko

AG CONNECT

Mezinárodní zemědělská výstava

2.–4. 3. 2016

New Orleans, Louisiana USA

AgriTek

Mezinárodní zemědělská a potravinářská výstava

15.–17. 3. 2017

Astana, Kazachstán

MOLDAGROTECH (SPRING)

Mezinárodní výstava zemědělských strojů a zařízení

15.–18. 3. 2017

Kišiněv, Moldávie

Fiera Nazionale MECCANIZZAZIONE AGRICOLA

Národní výstava zemědělství, zahradnictví a chovu zvířat

16.–19. 3. 2017

Savigliano, Itálie

AGROTECH + LAS-EXPO Polsko

XIV. mezinárodní výstava zemědělské a lesnické techniky

17.–19. 3. 2017

Kielce, Polsko

KONYA AGRICULTURE

Výstava zemědělské techniky a zemědělství

21.–25. 3. 2017

Konya, Turecko

AGROBALT

Mezinárodní veletrh zemědělské a lesnické techniky, potravinářských produktů a obalové techniky

24. 3. 2016 – 26. 3. 2017

Kaunas, Lotyšsko

Festival Evolution 2017

24. 3. 2016 – 26. 3. 2017

Výstaviště Praha Holešovice

AgroWord Uzbekistan

Mezinárodní zemědělská výstava

29–31. 3. 2017

Taškent, Uzbekistán

Zdroj:

<http://www.agrokomplex.sk>

<http://www.euroexpo.cz>

<http://www.novagricoltura.com>

<http://www.zetis.cz>

Oživování v Národním zemědělském muzeu Praha

NZM čeká zásadní proměna

Co tuto významnou instituci – budovu s dlouhou historií – čeká, informovali začátkem roku generální ředitel muzea Milan Jan Půček společně s ministrem zemědělství Marianem Jurečkou.

Vážení a milí návštěvníci,
vážíme si Vaší návštěvy Národního zemědělského muzea.

Přicházíte k nám v době **Oživování** muzea, v době velkých změn, a to jak v budově samotné, tak i v jejím okolí.

Do půle roku 2017 budou zrekonstruovány nové expoziční prostory, výtahy, část muzejního dvorku a nová vyhlídková expozice na střeše muzea.

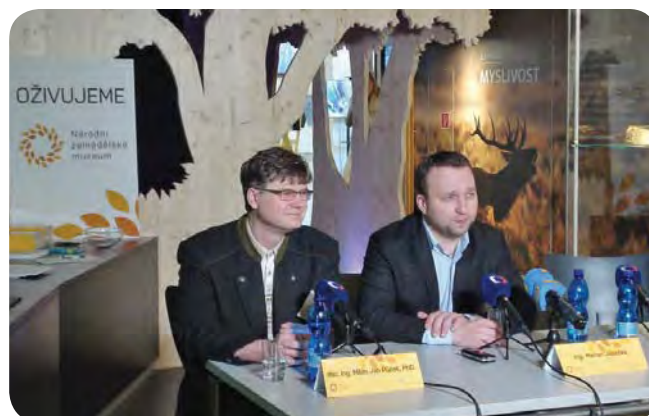
Těšíme se, že pro Vás zároveň otevřeme nové moderní expozice – **Gastronomii, Vodu v krajině, Zemědělství, Objevovnu** a další.

Po dlouhé úvaze jsme se rozhodli tyto změny provádět za Vaší přítomnosti, bez uzavření muzea.

Budeme rádi, když s námi budete pozorovat proces jeho **Oživování** i přes možný diskomfort, který si Vám dovoluujeme kompenzovat polovičním vstupným a zvýšenou péčí našich zaměstnanců.

Přejeme příjemný a zároveň neobvyklý zážitek v našem Národním zemědělském muzeu.

Vedení muzea
s kolektivem všech zaměstnanců

se zmiňujeme, probíhá a bude probíhat za běžného návštěvníkého provozu!

Muzea za první republiky nebyla jen pamětí národa, ale byla průkopníky budoucnosti a současnosti. Dnes by muzea měla být centra, která budou plnit nejenom paměťovou funkci, ale i funkci zážitkovou a vzdělávací, myslí si ředitel muzea Milan Půček.

Počátky Národního zemědělského muzea sahají do roku 1891. Jako samostatná instituce vzniklo Zemědělské muzeum v roce 1918. Budova v Praze na Letné, která je významnou památkou novodobé české architektury – funkcionalismu, byla postavena v letech 1937–39, společně se sousedním objektem Národního technického muzea, podle projektu architekta Milana Babušky. Dalších více než padesát let však sloužila zcela jiným, než původním účelům. Proto je v současné době budova NZM v Praze postupně upravována.

Co se už podařilo?

„Veřejnosti nabídneme prostor, který bude dlouhodobě připomínat klíčovou roli zemědělství v historii, současnosti i budoucnosti.“ První takovou výraznou změnou bylo v roce 2015 otevření **expozice Rybářství**. V loňském roce se podařilo převést a zpřístupnit **Laboratoř ticha**, exponátu z naší historicky nejúspěšnější účasti na světové výstavě EXPO a koncem roku byla otevřena nová interaktivní **expozice Myslivost**.

Ministerstvo zemědělství je jediným rezortem (kromě ministerstva kultury), který takovouto instituci zřizuje a má ji ve svém portfoliu. Národní zemědělské muzeum je naše „výkladní skříň“ a zároveň kvalitní instituce, která nenabízí pouze historické poznatky, ale i důležitou současnost. Za klíčové pan ministr Jurečka považuje, že za poslední tři roky se Národnímu zemědělskému muzeu podařilo nastartovat k velmi dobrým výkonům, které významně zvýšily návštěvnost muzea. Do muzea se investuje, otevřely se nové expozice a výstavy, přibývají zajímavé aktivity.

Národní zemědělské muzeum v lednu oficiálně zahájilo dvouletý projekt „Oživování“ a po jeho ukončení návštěvníky čekají zrekonstruované prostory i nové expozice. Zřizovatel schválil navrhovaný projekt, který se obrací k myšlence vrátit budově její původní styl, představit další zajímavé a moderní expozice, umožnit, aby celý prostor sloužil návštěvníkům. A to přitom přestavba, o které

A co se dále připravuje?

V první polovině letošního roku 2017 bude otevřena **expozi-ce Gastronomie**, jejíž důležitou součástí se stane **Dětská gastronomická herna**, v druhé polovině roku pak přijdou na řadu **expozi-ce Voda v krajině, Objevovna, Živá zahrada a Země-dělství**. Ve spolupráci s Lesy České republiky vznikne **expozi-ce Lesnictví**. Budova muzea tak návštěvníkovi nabídne procházku všemi zemědělskými obory, které se zjednodušeně řečeno setkávají „na cestě mezi zemí (půdou) a talířem”.

Jak se promění budova muzea?

Pro vznik nových expozic je nezbytné rekonstruovat velkou část vnitřních prostor. Na rozdíl od jiných srovnatelných institucí, které po dobu rekonstrukce na dlouho uzavřely své dveře, označuje Národní zemědělské muzeum tuto fázi úprav jako období „Oživování” a hodlá ji provést prakticky bez přerušení provozu. Cílem úprav, jak už bylo řečeno, je obnovení prostor v duchu původního konceptu navrženého architektem Babuškou. Chystá se odstranění nevhodných stavebních úprav z minulosti a haly se otevrou ve své původní hloubce a šíři. Modernizace se dočkají i vstupní prostory muzea, recepce a zázemí pro návštěvníky. Novinkou je osobní výtah, točité schodiště vedoucí na střechu a především velká střešní terasa, jež bude kontinuálním pokračováním expozic, a stane se velmi atraktivním prvkem, umožňujícím jednu z nejkrásnějších

vyhlídek na Prahu. Při všech úpravách je samozřejmě zohledněn fakt, že budova muzea je významnou kulturní památkou.

Nový pohled na zemědělství

Zásadním krokem v celém procesu „oživování muzea” je důsledná snaha jeho zřizovatele představit zemědělství jako jeden z nejvýznamnějších objevů, který lidstvo ve svých dějinách učinilo a se kterým je existenciálně provázána i naše současnost a budoucnost. Proto Národní zemědělské muzeum představí postupně všechna odvětví zemědělství, a to i lesnictví, myslivost, rybářství, potravinářství, gastronomii... Návštěvníkovi by se měl otevřít nový pohled na vztah člověka a přírody při produkci potravin, na rizika i na možnosti udržitelného rozvoje.

Pobočky Národního zemědělského muzea

NZM má mimo budovu v Praze na Letné také čtyři další pobočky, a to v Čáslavi (zemědělská technika), ve Valticích (vinařství, zahradnictví, krajina) a zámky Kačina (český venkov) a Ohrada (lesnictví, myslivost, rybářství). Muzeum pečuje i o tyto své mimopražské pobočky, které se snaží opravovat a upravovat. V lednu získalo pro svou valtickou pobočku téměř 50 milionů korun z Evropského fondu pro regionální rozvoj. A o tom více zase v příštím čísle!

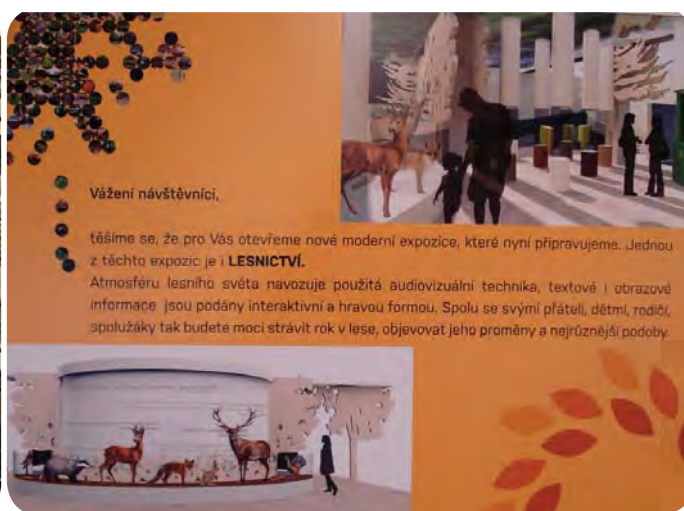
V Národním zemědělském muzeu mají každou první neděli v měsíci vstup zdarma všichni, jejichž pracovní náplní je zemědělství.

První neděle v měsíci – pro zemědělce vstup zdarma

Stejně jako loni, i letos zve muzeum na prohlídku svých expozic všechny zemědělce, vinaře, ovocnáře, potravináře, rybníkáře, rybáře, lesníky, myslivce, včelaře, zahrádkáře, pracovníky ministerstva zemědělství, rezortních výzkumných organizací a další, jejichž

společným jmenovatelem je zemědělství. Resortní dny probíhají pod záštitou ministra zemědělství Mariana Jurečky.

Cílem Resortních dní je snaha Národního zemědělského muzea nabídnout lidem, kteří spoluvytváří současný obraz zemědělství,

nejen příjemný čas strávený s rodinou, ale i možnost neformálního vzájemného setkávání s lidmi z různých zemědělských oborů. Téma zemědělství si zaslouží pozornost veřejnosti a snahou zemědělského muzea je vyhledávat společné komunikační projekty, kterými by bylo možné širokou veřejnost oslovovat.

Všichni návštěvníci, kteří využijí v kterýkoli Resortní den možnosti prohlídky, získávají po prokázání příslušnosti (v současné době stačí ústní potvrzení) k zemědělskému stavu vstupenku ve výši jednorázového rodinného vstupného a mohou tak navštívit všechny přístupné expozice Národního zemědělského muzea.

Resortní dny se od letošního roku pořádají nejen v Praze, ale i od dubna do října také na ostatních pobočkách Národního zemědělského muzea, tedy ve Valticích, v Čáslavi, na zámku Ohrada a na zámku Kačina.

Děti, mládež a studenti mají do Národního zemědělského muzea Praha celoročně vstup zdarma.

Volný vstup se připravuje i u ostatních poboček.

Kalendář akcí Národního zemědělského muzea

Letenský masopust	25. 2. 2017	Praha
Klukovský sen	1. 4. – 29. 10. 2017	Čáslav
Velikonoce v muzeu	7. 4. 2017	Praha
Brány památek dokořán	16. 4. 2017	Kačina
Den bezpečnosti	20. 4. 2017	Čáslav
Den Země	21. 4. 2017	Praha
Zámecká pouť	23. 4. 2017	Kačina
Bylinkofest	22. 4. 2017	Praha
Cukrářské slavnosti	13. 5. 2017	Praha
Letenský muzejní den	18. 5. 2017	Praha
Muzejní noc	21. 5. 2017	Kačina
Výstava plemen loveckých psů	27. 5. 2017	Kačina
Letná roste	27. 5. 2017	Praha
Muzejní noc	27. 5. 2017	Ohrada
Muzejní noc	27. 5. 2017	Valtice
Na kole dětem	1. 6. 2017	Praha
Zemědělský den	2. 6. 2017	Praha
Pradědečkův traktor	3. 6. – 4. 6. 2017	Čáslav
Pražská muzejní noc	10. 6. 2017	Praha
Víkend otevřených zahrad	11. 6. 2017	Kačina
Kačinské nokturno	17. 6. 2017	Kačina
Malá slavnost lesa a dřeva	23. 6. 2017	Praha
Národní myslivecké slavnosti	24. 6. 2017	Ohrada
Divadelní pohádky, večerní prohlídky	1. 7. – 1. 8. 2017	Kačina
Sedlácké čtvrtky	13., 20., 27. 7.; 3., 10., 17. 8. 2017	Praha
Hradozámecká noc	25. 8. 2017	Kačina
Festival Kefír	2. 9. 2017	Praha
Muzejní dýňobraní	8.–30. 9. 2017	Praha
Vinobraní na Kačině	9. 9. 2017	Kačina
Farmářské slavnosti	23. 9. 2017	Praha
Zámecké jezdecké slavnosti	7. 10. 2017	Kačina
Vinobraní	7. 10. 2017	Valtice
Myslivecké slavnosti	14. 10. 2017	Praha
Letenská husa a Košt svatomartinského vína	11. 11. 2017	Praha
Advent na Loveckém zámku Ohrada	26. 11. – 17. 12. 2017	Ohrada
Adventní dílny	2. 12. 2017	Praha
Adventní neděle na zámku	3. 12. 2017	Kačina
Mikuláš v muzeu	5. 12. 2017	Praha

akr ✨

Odešel největší znalec historie zemědělského školství

Prosím, nezapomínejme!

Setkávání s panem Ing. Josefem Rozmanem

Vůbec už si nevzpomínám, kdy jsme se setkali poprvé. Znali jsme se téměř třicet let, a to už je jako odjakživa. Do redakce k nám vždy přicházel energicky, zvesela, s těžkou učitelskou taškou rukopisů, fotografií, obrázků a dalších podkladů pro své články. Neznala jsem spolehlivějšího a zapálenějšího člověka. Byl přísný k sobě, nesnášel povrchnost a lajdáckost. Měl krásný smysl pro humor a nadhled moudrého a vzdělaného člověka.

Chrudim, říjen 2012

Pan Ing. Rozman absolvoval Vysokou školu zemědělskou v Brně a zasvětil celý svůj profesní život zemědělskému školství. Působil ve funkci odborného učitele – prvních pár let na veterinární škole v Kroměříži a potom na zemědělské škole ve svých milovaných „Moravských Aténách“, v Moravské Třebové. Učil převážně chovatelské předměty a pro své žáky i odbornou veřejnost napsal přes dvacet učebnic.

S časopisem Zemědělská škola byl spjatý téměř šedesát let. Přispíval do časopisu články odbornými a historickými a pracoval i v redakční radě Zemědělské školy. Nepoznala jsem pečlivějšího a svědomitějšího dopisovatele, nic pro něho nebylo nemožné, jak slíbil, tak to bylo. Naše krásná spolupráce – to byly dlouhé dopisy z Moravské Třebové o nových plánech, pravidelné telefonní hovory, milá setkávání na četných školních akcích, které organizoval, kde přednášel či kde byl vzácným hostem.

Po aktivním ukončení učitelské profese se mohl naplno věnovat své zálibě, své velké lásce, kterou byla historie; historie zemědělství, historie chovu hospodářských zvířat, historie zemědělského vzdělávání – zemědělského poradenství a zemědělského školství.

V této oblasti byl naprosto nedostižitelný. Nepoužíval internet, ale navštěvoval a dopisoval si s knihovnami, archivy, muzei, školami a své badatelské výsledky literárně zpracovával do čtivé, překrásným jazykem psané formy. Každý nový příspěvek byla pro nás čtenářská radost! Všichni jsme obdivovali jeho geniální paměť, zvláště pro časové údaje, vždycky přednášel spatral!

Nejenom časopis Zemědělská škola využíval Rozmanovy znalosti a schopnosti. Jeho nepřehledné vědomosti a poctivou precizní práci poznávaly hojně školy a další instituce při zpracovávání příležitostných sborníků, almanachů, publikací a článků. Rády se na něho obracely a on pomoc neodmítal. Podpořil nezištně svou práci každou vzdělávací a kulturní činnost, kterou považoval za smysluplnou.

Pan Ing. Rozman měl krásný vztah k mládeži. To ho také přimělo podílet se dlouhodobě na organizaci celostátní soutěže středních zemědělských škol, která se po mnoho let pravidelně konala v Litomyšli (ve spolupráci s tamní školou) u příležitosti Národní výstavy hospodářských zvířat. Tady byl ve svém živlu, neúnavný, veselý mezi soutěžícími, vyhledávaný svými bývalými žáky, kolegy, přáteli..., spokojený, pořád v jednom kole. Vždycky do odborných

Litomyšl, květen 2009

Litomyšl, květen 2009

otázek, které k soutěži připravoval, přidal i nějakou z oblasti kulturní historie – ať se to mládí vzdělává nejenom odborně.

A vzpomínáte si také na jeho příjemnou galantnost, která mu byla tolik vlastní? Ano, tak jsme si představovali prvorepublikové učitele a on tu žil i dnes v jednadvacátém století. Škoda, že patřil možná mezi poslední.

Největší úsilí věnoval, ale i největší radost mu dávalo zpracovávání životopisů osobností zemědělského vzdělávání – především zemědělských učitelů, ale i osobností, které se o podporu a kvalitu zemědělského školství významně zasloužily. Velkou touhou pana Ing. Rozmana bylo, aby tato práce mohla vyjít uceleně, knižně. Trvalo to přes deset let, ale v roce 2014 se konečně Ústavu zemědělské ekonomiky a informací podařila najít schůdná cesta. Za podpory ministerstva zemědělství, Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru, redakční rady a dalších institucí bylo připraveno dílo – 150 životopisů a vývoj zemědělské-

Chrudim, říjen 2012

ho školství od zrušení roboty do pol. 20. století – ke zveřejnění, a to zařazením do elektronických zdrojů Knihovny Antonína Švehly (+1 výtisk v tiskové formě). Svě dílo nazval „A zapomínat se nemá – zemědělská škola a její učitel“.

Svou práci ale ani potom nepovažoval pan Ing. Rozman za uzavřenou. Ba naopak. Měl neustále tolik touhy, nápadů, lákalo ho objasnit tolik neznámých, dosud nevyjasněných skutečností.

V loňském létě se dozvěděl, že nemoc, nad kterou už jednou zvítězil, se mu zase po letech vrátila. Zesmutněl mu trochu hlas, ale ve své práci stále pokračoval, prací bojoval, jak říkal, proti své nemoci. Ještě 9. ledna poslal elektronicky prostřednictvím své dceři slíbené nedokončené práce – takový to byl svědomitý úžasný člověk!

A v sobotu 14. ledna doma umírá, obklopen svou velkou rodinou..., začátkem března by oslavil 85 let.

Chrudim, říjen 2012

Byl jeden z posledních opravdových znalců zemědělského školství! A teď se i on tam nahoře dostal do velké rodiny zemědělských osobností. Jistě se tam se všemi, o kterých psal, skutečně setká. Jistě ho všichni krásně přijmou a dopoví mu to, co už se mu nepodařilo tady na Zemi objasnit. Dozví se i ty detaily, po kterých tak pátral, malé okamžiky, setkání, která mohou něco propojit, otevřít a začít velkou věc.

Určitě by si nepřál, abychom byli moc smutní. Přál si vždy, aby zemědělství získalo opět svou dárnou vážnost, učitelé úctu, které se v minulosti těšili. Vždyť zemědělské školy patřily mezi nejstarší vzdělávací instituce a zemědělské učitelé k nejvzdělanějším a k nejrespektovanějším osobnostem, a to nejen na venkově. Poznávejme je! Znalost a uchování těchto hodnot nám potřebnou vážnost a úctu může zase vrátit či posílit.

Nezapomínejme na to!

akr ✿

Moravská Třebová, červenec 2015

Antonín Švehla IV. část

Antonín Švehla – deník Venkov

Jednou z důležitých součástí politického života byl stranický tisk, který často doprovázel vznik politických stran a uskupení a někdy vznikal ještě před konstituováním strany jako názorová platforma. Zprvu šlo spíše o měsíčníky či týdeníky. Avšak na přelomu 19. a 20. století, kdy byla tehdejší česká společnost již sociálně a národně emancipována, začal národ, a především jeho společenské elity chápat svoji nezastupitelnou roli v hospodářství a životě tehdejšího heterogenního soustátí Rakousko-Uherska. V této době, kdy je svět zahlcován stále novými a novými informacemi z událostí domácích a mezinárodních, které mají skutečnou dynamiku a zároveň krátkou aktuálnost, pocítili představitelé politických stran potřebu poskytovat čtenářům škálu informací pravidelněji, a zajistit tím jejich bezprostřední účinnost. Strany i zájmová politická či stavovská uskupení začínají proto na přelomu století zakládat deníky.

Svůj deník založila samozřejmě i agrární strana. Jmenoval se **Venkov** a zakladatelem byl Antonín Švehla. Stalo se tak 29. března 1906, kdy vyšlo první číslo. Je známo, že hmotně přispěly převážně zemědělci – řepaři –, kteří soupeřili s cukrovarskými kartely a byli vedeni právě Antonínem Švehlou.

Venkov se stal skutečným tiskovým orgánem strany a plnil svoji úlohu. Zpočátku se však potýkal s finanční dostupností pro široké vrstvy národa. Proto strana jako doplněk ještě podporovala krajský tisk. Jeho prostřednictvím tlumočila místní požadavky a zároveň informovala o novinkách ve stranickém životě, čímž pl-

nila stavěla mosty mezi regiony a centrem. Krajský tisk zaručoval tzv. zpětnou vazbu. Pro zajištění politické nezávislosti strany byla na konci roku 1906 zřízena vlastní tiskárna a nakladatelství jako podnik **Tiskařského a vydavatelského družstva rolnického**. Tento faktor se stal posléze velmi důležitým pro rozvoj strany, nárůst členské základny a v neposlední řadě také okruhu podporovatelů a příznivců. Tisk se stal i zdrojem určitého příjmu. To mělo mj. za pozitivní následek přirozený nárůst rolnických poslanců v zemských doplňovacích volbách. Agrární hlas byl více slyšet a více respektován. Tisk rovněž nepřímo zvýšil význam strany v hospodářských a zájmových sdruženích a radách.

Antonín Švehla jako skutečně významný spolutvůrce modernizace strany a přirozený vůdce agrárního lidu byl dne 21. října 1909 ve věku 36 let zvolen předsedou strany.

Je potřeba také připomenout, že deník **Venkov** byl prvním agrárním deníkem v celém rakouském mocnářství. Zásluhou šéfredaktora měl list opravdu kvalitní autorské zázemí. Hospodářskou rubriku měl na starosti Josef Vraný, o kulturní stránku se staral F. X. Šalda. Redakce sídlila v Jungmannově ulici čp. 21.

Antonín Švehla prosadil důležitou zásadu pro podporu agrárního tisku: Veškerý příjem z tiskáren musí být využit na vydávání pasivních časopisů. Byla to první světová válka, která zvýšila zájem o politické dění, a tím i o agrární tisk, který se na jaře 1918 začal národnostně emancipovat a sehrál významnou úlohu při vzniku svobodného Československého státu.

Deník **Venkov** stejně jako ostatní stranický tisk zažil zlaté období za první republiky. Tehdy stranický tisk tvořil 90 procent trhu s tiskovinami. Bylo to mj. odrazem faktu, že stranický systém nutil strany vytvářet koalice, které musely být soudržné, protože by jinak jinonárodní strany měly velkou moc. Agrární strana patřila po celou dobu Československa mezi tzv. státotvorné strany, které měly vládní zodpovědnost. Nejvýznamnější opoziční stranou byli

komunisté, přičemž v ČSR byli legální stranou (v Evropě nezvyklé) se ziskem kolem 10 % hlasů.

Agrárníci reprezentovali venkov a byli nejsilnější (cca 12 %). Obsazovali posty předsedů vlád, tradičně ministra zemědělství a další. Reprezentovali síly zemědělské a měli řadu voličů ze Slovenska a Podkarpatské Rusi. Agrární strana byla typicky stavovská. S heslem **Venkov jedna rodina** dokázala odstranit hierarchické hranice na venkově. Program by se dal nazvat programem „pracovního realismu“. Základem byla idea, že zemědělci žijí společnost, ta je na nich závislá, a tak by měli stát v čele společenství. Tisk byl v zásadě umírněný a zdrženlivý k Hradu. Ve třicátých letech se začala prosazovat konzervativní pravice pod vedením předsedy Rudolfa Berana.

Významným novinářem byl Josef Vraný, který měl pozice okolo večerníku **Večer**. V tisku byly kvalitní především zemědělské rubriky. Kromě deníku **Venkov** vycházel také **Lidový deník**. Náklad **Venkova** byl 15 000–20 000 výtisků. Prvním šéfredaktorem byl Karel Jonáš a od roku 1937 Rudolf Halík, který byl skutečně dominantní osobností. Dále také ve **Venkovu** působil Ferdinand Kahánek. Agrárníci ovládali tiskový odbor čs. vlády, proto měli vliv v rozhlase.

Mgr. Pavel Černý, Společnost Antonína Švehly ✨

Vznik Československé akademie zemědělské – 28. prosince 1914 – je, mimo jiné, vítanou příležitostí k hlubšímu zamyšlení nad vývojem vzdělanosti našeho zemědělce, respektive venkova vůbec. Proto se redakce Zemědělské školy rozhodla zařadit toto téma do svého edičního programu.

Z cesty k vrcholné vědecké zemědělské instituci u nás

Vážení čtenáři,

od počátku roku 2015 uveřejňujeme v časopise seriál, který mapuje vývoj vzdělanosti našeho zemědělce a venkova „od doby, kdy byl ovládán pouhou empirií, po období, kdy cítil potřebu ústřední vědecké instituce účinně podporující rozvoj badatelské práce a šíření jejích výsledků do výkonné praxe“. Publikované díly byly věnovány období do historického roku 1848, následovaly pak díly zahrnující druhou polovinu 19. století a počátek století dvacátého.

Ukončit seriál plánoval jeho autor pan Ing. Josef Rozman, CSc. popsáním významné události – vznikem Československé akademie zemědělské. Tento úkol se mu ale, bohužel, dokončit nepodařilo. V lednu tohoto roku podlehl dlouhé těžké nemoci, které do poslední chvíle tak vzdoroval svou usilovnou prací. Z nedokončených podkladů se redakce pokusí dopracovat závěrečný díl, který by tento seriál uzavřel.

Vzpomínku na našeho nejvýznamnějšího dopisovatele – pana Ing. Rozmana – naleznete v tomto čísle v článku „Prosím, nezapomínejme!“.

akr ✨

Redakční rada

Mgr. Otakar **Březina**, Česká zemědělská akademie v Humpolci

Ing. Ludmila **Gočálová**, Ministerstvo zemědělství ČR

Ing. Petr **Hienl**, Místní akční skupina Krajina srdce

PhDr. Aleš **Hradečný**, Praha

Ing. Zorka **Husová**, Národní ústav pro vzdělávání Praha

Ing. Alena **Krajíčková**, Praha

Ing. Emil **Kříž**, Ph.D., Institut vzdělávání a poradenství ČZU Praha

doc. PhDr. Dana **Linhartová**, CSc., Institut celoživotního vzdělávání MENDELU Brno

Ing. Václav **Stránský**, Ministerstvo zemědělství ČR